

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพการณ์ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านและการพัฒนาไปสู่ความเจริญด้านวัตถุ วิทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยีมากขึ้น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความต้องการทรัพยากรรวมทั้งบริการด้านสุขภาพมีมากขึ้น ความซับซ้อนในการเกิดโรคและการรักษาพยาบาลมากขึ้น ความต้องการการรับบริการจากโรงพยาบาลมากขึ้น ส่งผลต่อปริมาณความต้องการพยาบาลที่ต้องใช้เวลามาก และใช้ความรู้ความสามารถในการให้บริการ โดยที่การปฏิบัติการพยาบาลเป็นการปฏิบัติงาน โดยตรงกับมนุษย์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสังคมจะคาดหวังว่าพยาบาลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพและให้การดูแลเมื่อเจ็บป่วยด้วยความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม พยาบาลจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งเสริมและพิทักษ์คุณธรรม สิทธิของผู้ป่วยและประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ภายใต้ข้อบังคับสภาการพยาบาล ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์และการรักษา จริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 (สภาการพยาบาล , 2537)

นอกจากนี้การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่พัฒนามาจากความสำนึกทางจริยธรรมที่มนุษย์มีต่อกัน มีการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในการดำรงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพทั้งทางกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณของเพื่อนมนุษย์โดยที่ต้องอาศัยการปฏิบัติทางการพยาบาล ด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและคุณธรรมพร้อมๆกันไปและวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สังคมยกย่องและคาดหวังว่าเป็นวิชาชีพที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงสุด พยาบาลจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความเมตตากรุณา กับบุคคลทุกระดับชั้น ตระหนักในหน้าที่เป็นสำคัญ มีความเสียสละสูง มีความอดทน มีความเข้าใจสังขารของชีวิตและมีพลังเมตตาอย่างสูงต่อเพื่อนมนุษย์ จึงเป็นพันธะรับผิดชอบของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ในการสร้างความมั่นใจให้สังคมอย่างชัดเจนว่า ผู้ให้บริการของวิชาชีพจะต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมจะให้บริการทางวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพพร้อมด้วยความมีคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (พรจันทร์ สุวรรณชาติ , 2549: 1)

การปฏิบัติงานที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์สูงและเป็นไปตามความต้องการ ความคาดหวังของสังคม ญาติและผู้ป่วยเอง ซึ่งต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด พยาบาลต้องมีความ รับผิดชอบมากขึ้น ต้องเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายต่อการใคร่ครวญและตัดสินใจในปัญหาที่ต้องการ ความเร่งด่วน การตัดสินใจที่ถูกต้องเพื่อความอยู่รอดของผู้ป่วย ซึ่งเป็นปัญหาที่มีลักษณะของการ เกิดความขัดแย้งระหว่างสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เหมาะสม ในการให้บริการผู้ป่วยมากขึ้น อันนำไปสู่มูลเหตุของการเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม มากขึ้น (สิวลี ศิริไล , 2544: 214) ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงบริบทของการให้บริการตาม นโยบายรัฐบาล การออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย วิธีคิด การให้คุณค่า ความเชื่อ ทัศนคติ ศีลธรรมของคนต่อระบบการบริการสุขภาพในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต มีแนวคิด เรื่องการเคารพความเป็นบุคคล ความเป็นอิสระของบุคคล สิทธิเสรีภาพและการพัฒนาทาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีทางการแพทย์ เป็นเรื่องที่น่ามาเกี่ยวข้องกับการบริการสุขภาพมากขึ้น ส่งผลต่อการปฏิบัติการของพยาบาลที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรมและเป็นปัญหาจริยธรรมหลาย ประการที่ต้องการการตัดสินใจอย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (Former , 1981: IX - XII)

ปัญหาจริยธรรมทางการพยาบาลที่พยาบาลต้องตัดสินใจเลือกกระทำ เป็นปัญหาที่ไม่ อาจหาข้อยุติได้จากข้อเท็จจริงและผลของปัญหาจริยธรรมที่เกิดกระทบเชื่อมโยงต่อไปในภาย หน้าที่ด้วย (สิวลี ศิริไล , 2544: 215) ในบางปัญหาจึงทำให้ผู้ปฏิบัติการพยาบาลเกิดความรู้สึกอึดอัด ใจ คับข้องใจและลำบากใจที่ต้องเลือกทางเลือกที่ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน (Davis & Aroska , 1991; Purtilo , 1993 อ้างในอรุณญา เชาวลิศและคณะ , 2545) จากการศึกษาของพจนานา (Potchana , 2002) ได้ศึกษาประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลในการดูแลผู้ติด เชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ในจังหวัดสงขลา พบว่าพยาบาลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เผชิญกับสถานการณ์ ที่เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมเกิดความรู้สึกคับข้องใจ เครียด กังวลและเกิดผลกระทบต่อความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของสมพร (Somporn , 2006) ซึ่งศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยวิกฤตในภาคใต้พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 50 รับรู้ว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรม มีผลกระทบตั้งแต่ระดับปานกลางถึง มากในด้านความรู้สึกต่อตนเอง และด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทางด้านปัญหาและ อุปสรรค พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 เกิดจากการขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านจริยธรรม ทำให้ขาดที่ปรึกษา ด้านจริยธรรม ขาดคู่มือที่เป็นแนวในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ขาดอำนาจในการการตัดสินใจเชิง จริยธรรม ขาดประสบการณ์/ทักษะในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ภาระงานมาก อ่อนล้าและขาด ความรู้ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ส่งผลให้คุณภาพการพยาบาลลดลง

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้พยาบาลได้ตรวจสอบประเด็นขัดแย้งอย่างเป็นธรรมและรอบคอบและช่วยให้แน่ใจได้ว่าผู้เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ได้คำนึงถึงประเด็นสำคัญทั้งหมดของสถานการณ์ก่อนลงมือกระทำ (Hudak , Gallo & Morton , 1998 อ้างใน อนุรักษ์ เชาวลิตและคณะ, 2545) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพยาบาล เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำหรับพยาบาลในการเผชิญประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ พยาบาลต้องคำนึงถึงหลักการและแนวคิดต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การตัดสินใจนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัวและเกิดผลเสียต่อทุกฝ่ายน้อยที่สุด (พรจันทร์ สุวรรณชาติ , 2537) เสนอว่า เมื่อพยาบาลมีประเด็นการปฏิบัติงานที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ให้ตั้งคำถาม 3 ข้อถามตัวเองว่า 1) การกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยใช้หลักกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆที่กำหนดไว้ 2) สมควรหรือไม่ หมายถึงการวิเคราะห์ที่ตัดสินใจนั้นมีความยุติธรรมกับทุกฝ่ายหรือไม่ ใครได้ ใครเสีย ซึ่งจะต้องตอบคำถามด้วยความเป็นเหตุเป็นผลและเที่ยงธรรมที่สุด 3) รู้สึกอย่างไรกับตนเอง คำถามมุ่งให้วิเคราะห์ถึงมาตรฐานด้านอารมณ์ความรู้สึกและมาตรฐานทางศีลธรรมที่มีอยู่ ซึ่งความดี ความจริงนั้น เป็นการพิจารณาที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนอย่างมากในการตัดสินใจ นอกจากนี้ นักวิชาการหลายท่านอาทิ บริวแฮมป์และชาเยเรส , แคสตาโรโน , ซาลี , ฟรายด์ , ฮอล และทอมสัน(Beauchamp & Childress , 1989 ; Catalano , 2000 ; Chally , 1993 ; Fry , 1994 ; Hall , 1996 ; Thompson , 1992 อ้างใน อนุรักษ์ เชาวลิตและคณะ , 2545 : 4 - 6) ได้เสนอไว้ว่าหลักจริยธรรมที่สำคัญในการยึดถือที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้เหมาะสม ประกอบด้วย

- 1) การเคารพเอกสิทธิ์หรือความเป็นอิสระ (Respect for autonomy) หลักการข้อนี้ครอบคลุมทั้งการตัดสินใจและการกระทำ การตัดสินใจอย่างอิสระ อยู่บนพื้นฐานของคุณค่าและความเชื่อ อาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ เป็นอิสระจากการถูกบังคับ อยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความตั้งใจ
- 2) การทำประโยชน์ (Beneficence) เป็นการกระทำที่บ่งบอกถึงความเมตตา กรุณา ความปรารถนาดี และความเอื้อเฟื้อแก่เพื่อนมนุษย์ มีความสมดุลระหว่างประโยชน์และอันตราย 3) การไม่ทำอันตราย (Nonmaleficence) คือ การกระทำที่ไม่นำสิ่งเลวร้าย หรืออันตรายมาสู่บุคคลอื่นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม 4) ความยุติธรรม/เสมอภาค (Justice) คือ ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความไม่ลำเอียง 5) การบอกความจริง (Veracity) เป็นหลักการพื้นฐานของการพัฒนาและการคงไว้ซึ่งความเชื่อถือว่าไว้วางใจระหว่างมนุษย์ 6) ความซื่อสัตย์ (Fidelity) ซึ่งเป็นพันธะหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องซื่อสัตย์ต่อความยึดมั่นผูกพัน ที่มีต่อตนเองหรือผู้อื่น ความซื่อสัตย์ครอบคลุมถึงการรักษาสัญญาและการปกปิด

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารการพยาบาลของโรงพยาบาลด้วยทั้งนี้ผู้บริหารการพยาบาลนั้น มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในทุกเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบ เป็นบุคคลสำคัญและเป็นหัวใจสำคัญของทีมงานการพยาบาลขององค์กร ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม (สิวลี ศิริไล , 2550 : 7 – 8) ซึ่งบางประเด็นปัญหาเป็นประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมที่ต้องการผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ผู้บริหารการพยาบาลจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักจริยธรรมและมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ มาเป็นอย่างดีจึงจะสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารจะสามารถตัดสินใจได้ดั้นด้นขึ้นกับ การศึกษาและการฝึกอบรม ประสบการณ์ การมีแบบอย่าง การมีที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรมและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (Kozior et al. , 2000 : O'Neil , 1995 ; Reigle , 1996 ; Thelan et al. ,1994 อ้างในอรัญญา เชาวลิตและคณะ , 2545 : 38 - 40)

หัวหน้าหอผู้ป่วยหรือหัวหน้างาน ซึ่งเป็นผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในระดับตติยภูมิระดับสูงหรือศูนย์การรักษาเฉพาะโรคที่ต้องใช้ทรัพยากรระดับสูง (Excellent Center) และให้บริการระดับตติยภูมิ ให้บริการทางการแพทย์ครบทุกสาขาวิชา รวมทั้งมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้มีการพัฒนาการทางด้านวิชาการ ทั้งในด้านการแพทย์และเทคนิค ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล ครอบคลุมทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ต้องปฏิบัติงานการบริหาร ควบคุมกำกับให้เกิดการบริการที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ เมื่อเกิดปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถตัดสินใจได้ หัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องมีหน้าที่ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ตามสถานการณ์นั้น ๆ เพราะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยการตัดสินใจนั้นจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมขององค์กรให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและบริการที่มีคุณภาพ ซึ่งหากหัวหน้าหอผู้ป่วยมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ดีแล้วย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล (Curtin , 1995 : 96 อ้างในสิวลี ศิริไล, 2550 : 7-9)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ดีจะส่งผลต่อคุณภาพของงานการพยาบาล ผู้วิจัยในฐานะพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจึงสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป และศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการให้ความรู้และเสริมทักษะการตัดสินใจตามหลัก

จริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย ให้สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่าง การตัดสินใจที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพแก่พยาบาลทุกระดับต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล ศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล ศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจเชิงจริยธรรม ตามหลักจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และ โรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 โดยใช้กรอบแนวคิดดังนี้

3.1 พฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ของหัวหน้าหอผู้ป่วยใช้แนวทางหลัก จริยธรรมทางการแพทย์ ตามแนวคิดของบริวแชมป์และชายเดรส , แคสตาร์โน , ซาลี , ฟรายด์ , ฮอลและทอมสัน (Beauchamp & Childress , 1989 ; Catalano , 2000 ; Chally , 1993 ; Fry , 1994 ; Hall , 1996 ; Thompson , 1992 อ้างในอริญญา เชาวลิตและคณะ, 2545 : 4 - 6)ซึ่งเป็นแนวคิดที่ สอดคล้องกับหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลและสิทธิผู้ป่วยที่กำหนดโดยองค์กร วิชาชีพ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โดยหลักจริยธรรมทางการแพทย์ที่ใช้ใน การตัดสินใจที่สำคัญ ประกอบด้วย

3.1.1 การเคารพเอกลิทธิหรือความเป็นอิสระ (*Respect for autonomy*)

3.1.2 การทำประโยชน์ (*Beneficence*)

3.1.3 การไม่ทำอันตราย (*Nonmaleficence*)

3.1.4 ความยุติธรรม/เสมอภาค (*Justice*)

3.1.5 การบอกความจริง (*Veracity*)

3.1.6 ความซื่อสัตย์ (*Fidelity*)

3.2 ปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารจะสามารถตัดสินใจได้คือนั้นขึ้นกับ การศึกษาและการฝึกอบรม ประสบการณ์ การมีแบบอย่าง การมีที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรมและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (Kozior et al. , 2000 : O’Neil , 1995 ; Reigle , 1996; Thelan et al.,1994 อ้างในอรุณญา เชาวลิตและคณะ , 2545 : 38 - 40)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ปัจจัยด้านการศึกษาและการฝึกอบรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

4.2 ปัจจัยด้านประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

4.3 ปัจจัยด้านการมีแบบอย่าง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

4.4 ปัจจัยด้านการมีที่ปรึกษาทางจริยธรรม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

4.5 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

5.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18 จำนวน 9 จังหวัดที่มีโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปรวม 11 แห่ง จำนวน 225 คน

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย

- 1) การศึกษาและการฝึกอบรม
- 2) ประสบการณ์
- 3) การมีแบบอย่าง
- 4) การมีที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรม
- 5) สิ่งแวดล้อมในการทำงาน

5.2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย

- 1) การเคารพเอกสิทธิ์ / ความเป็นอิสระ
- 2) การทำประโยชน์
- 3) การไม่ทำอันตราย
- 4) ความยุติธรรม/เสมอภาค
- 5) การบอกความจริง
- 6) ความซื่อสัตย์

5.3 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2554 ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ.

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัจจัยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม หมายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย

6.1.1 การศึกษาและการฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักจริยธรรมของพยาบาลเพื่อให้หัวหน้าหอผู้ป่วยนำมาใช้เป็นหลักในการตัดสินใจเป็นการปฏิบัติในสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

6.1.2 ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมตามหลักจริยธรรมของพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

6.1.3 การมีแบบอย่าง หมายถึง การมีคู่มือในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมทางการพยาบาลหรือเอกสารกรณีศึกษา การดำเนินการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของโรงพยาบาลที่ผ่านมาซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการตัดสินใจได้

6.1.4 การมีที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรม หมายถึง การที่โรงพยาบาลมีการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคความขัดแย้งด้านจริยธรรมซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถขอคำปรึกษาได้

6.1.5 สิ่งแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง ลักษณะของการมอบอำนาจในการตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับจากการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงพยาบาลซึ่งนับเป็นสิ่งแวดล้อมในการทำงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับมอบอำนาจให้ตัดสินใจให้ดำเนินการเมื่อมีปัญหาคความขัดแย้งหรือปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการได้โดยอิสระ

2) การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่ได้รับการมอบอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการเมื่อมีปัญหาคความขัดแย้งหรือปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ และการตัดสินใจจะทำโดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลเท่านั้น

6.2 พฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยใช้มาตรฐานการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตามจริยธรรมทางการพยาบาล เป็นหลักในการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม พฤติกรรมที่ประพฤติปฏิบัตินั้น ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย

6.2.1 การเคารพเอกลักษณ์หรือความเป็นอิสระ หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยยึดแนวทางของการปกครองตนเอง สิทธิอิสรภาพ ความเป็นส่วนตัว อิสรภาพในการ

ทำตามความปรารถนาของตนและความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าและความเชื่อ อาศัยข้อมูลที่ต้องการและเพียงพอ เป็นอิสระจากการถูกบังคับ

6.2.2 การทำประโยชน์ หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยยึดแนวทางการกระทำในสิ่งที่ดีเป็นการกระทำที่บ่งบอกถึงความเมตตา กรุณา ความปรารถนาดีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนมนุษย์

6.2.3 การไม่ทำอันตราย หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยยึดแนวทางในการไม่ทำอันตราย การกระทำที่ไม่นำสิ่งเลวร้าย หรืออันตรายมาสู่บุคคลอื่นทั้งด้านร่างกายและจิตใจไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งไม่ทำให้บุคคลอื่นเสี่ยงต่ออันตราย

6.2.4 ความยุติธรรม /เสมอภาค หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยยึดแนวทางของการคำนึงถึงความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความไม่ลำเอียงในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการทุกคน

6.2.5 การบอกความจริง หมายถึง การตัดสินใจของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยยึดแนวทางในการที่จะบอกความจริงในการปฏิบัติงาน หรือสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ใช้บริการ ตามสิทธิของบุคคลที่จะรับรู้ความจริง

6.2.6 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การตัดสินใจของ หัวหน้าหอผู้ป่วยโดยยึดความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นและการปกปิดความลับของผู้อื่น

6.3 หัวหน้าหอผู้ป่วย หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้บริหารงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 และ 18

6.4 โรงพยาบาลศูนย์ หมายถึง โรงพยาบาลประจำภูมิภาคขนาดใหญ่มีขีดความสามารถระดับตติยภูมิขั้นสูง มีจำนวนเตียง 500 เตียงขึ้นไป

6.5 โรงพยาบาลทั่วไป หมายถึง โรงพยาบาลประจำจังหวัดทั่วไปหรือประจำอำเภอขนาดใหญ่ มีขีดความสามารถระดับตติยภูมิจนถึงตติยภูมิขั้นสูง มี 2 ขนาด คือ 150 - 250 เตียงและขนาด 250 - 500 เตียง

6.6 เขตตรวจราชการสาธารณสุข หมายถึง การแบ่งเขตพื้นที่จังหวัดในประเทศไทยของกระทรวงสาธารณสุข ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจติดตามผล เฝ้าระวัง ระวัง ศึกษาค้นคว้า สืบสวนสอบสวน สอบข้อเท็จจริง สดับรับฟังเหตุการณ์ เสนอแนะ คิดต่อประสานงาน ตรวจเยี่ยมหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ผลสมประโยชน์ต่อ

6.7 เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 17 หมายถึง เขตตรวจราชการสาธารณสุข ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดตาก จังหวัดพิจิตร โลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์และ จังหวัดอุตรดิตถ์

6.8 เขตตรวจราชการสาธารณสุขที่ 18 หมายถึง เขตตรวจราชการสาธารณสุข ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดนครสวรรค์และจังหวัด อุทัยธานี

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 มีข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเชิง จริยธรรม ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งผู้บริหารระดับสูงจะได้นำไปใช้เพื่อการพัฒนา สันับสนุนให้เกิดปัจจัยที่เอื้อต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสม

7.2 มีข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่สามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่าง เหมาะสม

